

Handläggare
Cecilia Persson
Telefon: 08-50828984**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2026-09-29, p. 11

Samråd om upphävande av delar av Igelbäckens kulturresevat

Remiss från stadsbyggnadsnämnden med dnr 2025-17406

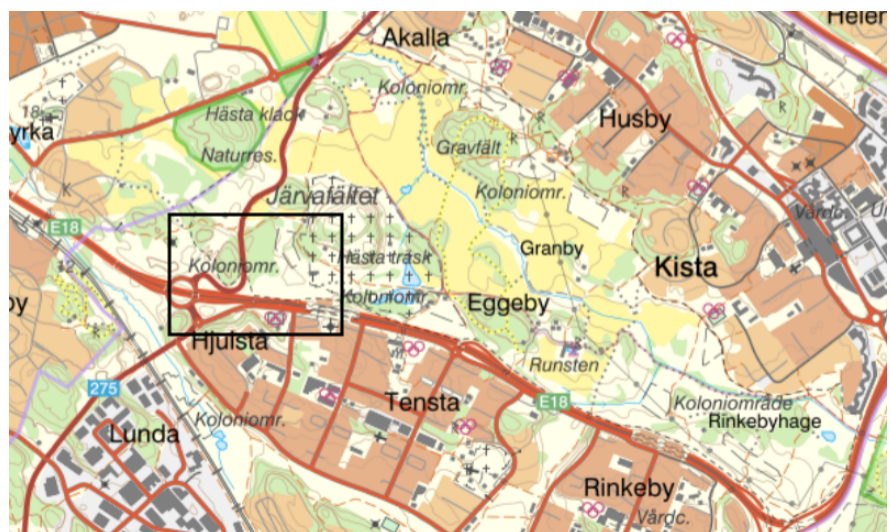
Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen
2. Justera beslutet omedelbart

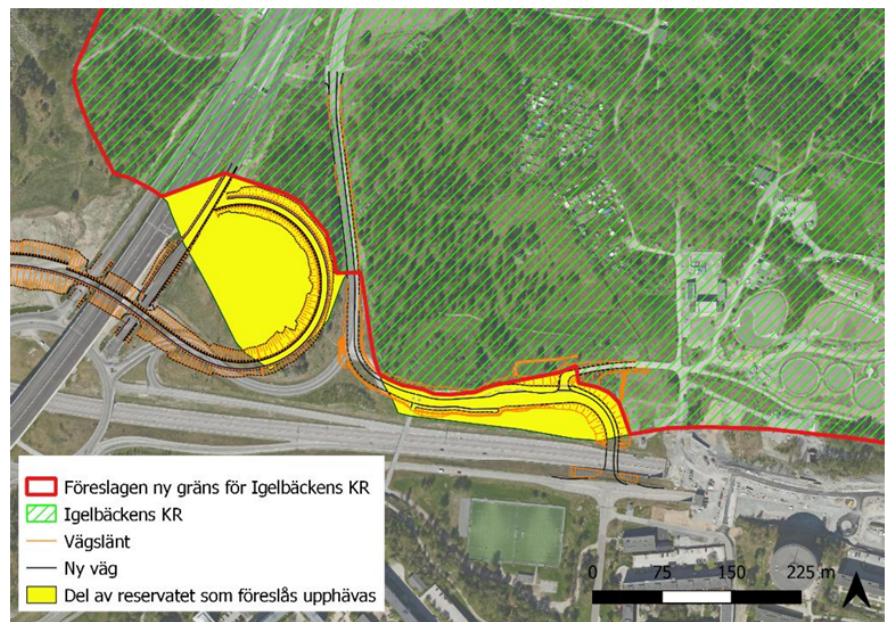
Bakgrund

Trafikverket har inkommit med en ansökan om upphävande av del av Igelbäckens kulturresevat där ny avfartsramp/motorvägsögla planeras vid Hjulsta trafikplats i korsningen mellan E4 Förbifart Stockholm och E18. Stadsbyggnadskontoret föreslår att denna del upphävs och utgår ur resevatet.

Stadsbyggnadskontoret föreslår även att den del av resevatet som numera utgörs av södra Akallalänken samt remsan mellan länken och E18 ska upphävas.

Miljöförvaltningen
Avdelningen för stadsmiljöBox 8136
104 20 Stockholm
Telefon 08-50828984
cecilia.persson@stockholm.se
start.stockholm

Figur 1: Områdena som föreslås upphävas ligger i sydvästra delen av Igelbäckens kulturresevat på Järvafältet. Den svarta rektangeln visar utsnittet för figur 2 nedan.

Figur 2: Föreslagen ny gräns för kulturreservatet, gula områden upphävs.

Sammanlagt föreslås ca 3,7 hektar av kulturreservatet upphävas. Igelbäckens kulturreservat omfattar idag ca 411 hektar.

Arbetet med detaljplan för Hjulsta trafikplats pågår (SBK dnr 2023-12386). Detaljplanen har varit ute på samråd och miljö- och hälsoskyddsnämnden har lämnat synpunkter (MF dnr 2023-20157, MHN protokoll 2/2026, § 11). Av miljökonsekvensbeskrivningen till detaljplanen framgår konsekvenser för kulturmiljö, natur, rekreation och friluftsliv.

Det område som berörs inom reservatet utgör kärnområde i stadens nätverk av ekologiskt särskilt betydelsefulla områden. Området är också en del av Järvakilen, en av Stockholmsregionens gröna kilar. Av de naturvärdesinventeringar som gjorts framgår att hela eller delar av tre naturvärdesobjekt med påtagligt naturvärde inom reservatet tas bort.

Enligt 7 kap 7 § miljöbalken får kommunen helt eller delvis upphäva natur- och kulturreservat om det finns synnerliga skäl. Upphävande får endast meddelas om intrånget i reservatets värde kompenseras i skälig utsträckning på naturreservatet eller på något annat område.

Europavägarna E4 och E18 samt kopplingen mellan dem utgör riksintresse för kommunikationer. Trafikverket bedömer att motorvägsöglan behövs för att uppnå tillräcklig kapacitet för trafik som färdas från E4 i norrgående riktning till E18 västgående riktning och att detta utgör synnerliga skäl för upphävande av delar av kulturreservatet.

Trafikverket och staden har sedan 2021 fört dialog om skäliga och lämpliga kompensationsåtgärder för de intrång i reservatet som

orsakas av motorvägsöglan. I ansökan om upphävande har Trafikverket utgått från de diskussionerna och föreslagit kompensationsåtgärder för kultur-, natur- och rekreativa värden som går förlorade. Kompensationsåtgärderna består i korthet av framtagande av fördjupat kulturhistoriskt underlag för utvecklad skötsel och tillgängliggörande, restaurering av våtmarker och dammar, åtgärder för biologisk mångfald längs Igelbäcken, anläggande av en gångväg samt bullerskyddsåtgärder längs E18.

Trafikverket fick 2024 tillstånd och dispens för flytt av Akallalänkens södra del inom Igelbäckens kulturresevat, från Hjulsta trafikplats till Hjulstavägen och Hjulstråket. Detta vägbygge är en följd av utbyggnaden av E4 Förbifart Stockholm och stadens önskemål om gång- och cykelväg, busshållplats och ny infart till Järva begravningsplats och kulturresevat. Stadsbyggnadskontoret tillämpade vid tillstånds- och dispensprövningen samma prövningsgrunder som vid ett upphävande, det vill säga att synnerliga skäl skulle föreligga, och med samma bedömning av skäliga kompensationsåtgärder. Stadsbyggnadskontoret bedömde att det fanns synnerliga skäl eftersom Hjulsta trafikplats är en del av de utpekade riksintressena E4 och E18 och att tillräcklig kapacitet i trafikplatsen är nödvändig för att vägarna ska kunna trafikeras på ett säkert sätt.

I tillstånd och dispens för flytt av södra Akallalänken finns villkor om kompensationsåtgärder. Dessa består i korthet av utredning och dämning av Djupanån, plantering av träd och buskar vid Akallalänken samt återskapande av en skogsbacke vid E4 Förbifart Stockholm. Arbetet med dessa kompensationsåtgärder pågår.

Ärendet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått en remiss från stadsbyggnadsnämnden gällande samråd för upphävande av delar av Igelbäckens kulturresevat. Yttrandet ska vara stadsbyggnadsnämnden tillhanda senast 6 oktober 2026.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Syftet med Igelbäckens kulturresevat är bland annat att för framtiden bevara ett rikt kulturlandskap som har stort värde för friluftslivet samt en nyckelfunktion i den regionala grönstrukturen för Stockholms biologiska mångfald, att området som en del av en grön kil och unikt kulturlandskap ska bevaras och stärkas. Syftet är också att ett viktigt grönområde säkras och utvecklas för rekreation, friluftsliv, kulturell upplevelse, naturupplevelser, pedagogik,

spontanidrott och socialt umgänge och att mosaiken av biotoper och det rika växt- och djurlivet bevaras och utvecklas.

De delar som avses upphävas är en del av det natur- och kulturlandskap som reservatet syftar till att skydda. Här finns höga kulturmiljövärden i form av fornlämningar och ett historiskt odlingslandskap. Här finns höga naturvärden som utgörs av bland annat gamla träd, torrängsflora och fladdermöss. Kulturreseptatet är ett viktigt rekreatiionsområde för boende i Järva, även om de delar som avses upphävas i nuläget är relativt svårtillgängliga och bullerstörda.

När motorvägsöglan byggs kommer de värden för natur, kulturmiljö, rekreation och friluftsliv som kulturreseptatet syftar till att bevara inte längre att finnas kvar i dessa delar av reservatet. I området där södra Akallälänken nyligen byggts är dessa värden till stor del redan borta.

Miljöförvaltningen bedömer att de synnerliga skäl för upphävande som Trafikverket åberopar, som grundar sig i att europavägarna E4 och E18 och kopplingen mellan dem är av riksintresse för kommunikation, är godtagbara.

Miljöförvaltningen har deltagit i diskussioner om kompensationsåtgärder för intrånget i reservatet med Trafikverket och andra förvaltningar inom staden. De kompensationsåtgärder som nu föreslås bedömer förvaltningen är skäliga och lämpliga.

Sammantaget bedömer miljöförvaltningen att det är rimligt att upphäva de två aktuella delarna av kulturreseptatet enligt stadsbyggnadskontorets förslag.

Anna Hadenius
Förvaltningschef
Miljöförvaltningen

Maria Svanholm
Avdelningschef
Avdelningen för stadsmiljö

Bilagor

1. Remiss från stadsbyggnadskontoret (dnr 2025-17405), inbjudan till samråd om upphävande av delar av Igelbäckens kulturreseptat
2. Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande för beslut om samråd om upphävande av delar av Igelbäckens kulturreseptat